

WE HAVE A DREAM (en willen die realiseren!)

Hoe wil je dat Amelisweerd er in 2040 uitziet? Wat moet er te beleven zijn? Welke plaats hebben de landgoederen dan in het groen van Utrecht?

Ruim 50 aanwezigen brainstormden over deze vragen. Ter voorbereiding hadden veel bezoekers een toekomstbeeld in de vorm van een foto, een korte tekst of een tekening naar de Vrienden gemaald. Deze lagen in de pauze uitgesteld op een grote tafel.

De geanimeerde bijeenkomst stond ook in het teken van het afscheid, na 42 (!) jaar, van Jan Korff de Gidts als voorzitter van de Vrienden van Amelisweerd. Jan laat Amelisweerd zeker niet stikken. Hij zet zich met de Kracht van Utrecht in voor duurzame mobiliteit in de regio Utrecht.

Nu het Tracébesluit voor de A27 vernietigd is, is de tijd aangebroken om een duidelijke en breed gedragen visie op de landgoederen en het omringende groen op papier te zetten. De uitwerking van de gemeentelijke toekomstvisie 2020 is niet echt geworden wat we ervan hadden gewild, betoogt Liesbeth Paardekooper, sinds kort lid van het bestuur van de Vrienden. De Vrienden van Amelisweerd willen een eigen visie ontwikkelen, geïnspireerd door de inbreng van iedereen die zich betrokken voelt bij de landgoederen. Wat Liesbeth zelf betreft is Amelisweerd in 2040 een ruig bos met veel bijzondere paddenstoelen, zoals de bruine ridderzwam, en met hoge oude bomen, die de mens eronder een mooi gevoel van nietigheid geven. Hierna lichtten vier mensen hun persoonlijke toekomstbeeld toe.

Terug naar de cultuurhistorische roots

Ecologisch adviseur Bert Maas liet in een drooggeestig betoog met illustratieve foto's zien hoe het beheer van de landgoederen in 2040 terug is bij zijn cultuurhistorische roots. Amelisweerd is een rijksmonument, benadrukte hij, en hoort bij de top van de Nederlandse landgoederen. Respect voor de cultuurhistorische oorsprong hoort daarbij. Dus over twintig jaar hebben die buxussen die in ronde bollen zijn geknipt, dat betonnen trapezium, die fantasiebruggetjes en die loofgang met leilindes allemaal plaatsgemaakt voor meer oorspronkelijke elementen. De ruim 40 meter hoge oude eiken, beuken en andere bomen staan er gezond bij. En dankzij de opleiding voor cultuurhistorisch erfgoed die dan allang bestaat, blijft het oorspronkelijke karakter van Amelisweerd en van de andere unieke landgoederen in Nederland behouden.

Wat samen hoort niet scheiden

Waarna Miranda van Leeuwen van boerderij De Zonnewijzer op video een gloedvol betoog hield voor het behoud van de verwevenheid van de landgoederen met de boerderijen die er liggen. Ze horen van oudsher bij elkaar, betoogde ze. Daarom lopen er in haar visie in 2040 nog steeds koeien in de weides van Amelisweerd. Haar boerenbedrijf combineert dan, net als nu, goede zorg voor dieren en de productie van zuivelproducten met educatie van Utrechtse kinderen, zodat die weten waar hun voedsel vandaan komt. Wat de boerderij produceert wordt op de landgoederen afgezet, en Amelisweerd kent met regelmaat een recreatievrije dag. 'Onze boerderij is een rijksmonument, ik hoop dat ook wij als boeren een beschermde status krijgen.'

Innovatie in combinatie met behoud

Juliette Borggreve van de Veldkeuken voorziet voor 2040 een kruisbestuiving tussen behoud en bescherming van de landbouw op de landgoederen en innovatie. Op Amelisweerd is de natuur in

2040 diverser dan nu, en de traditionele producten van o.a. de Amelishof, van (steeds meer) vijgenbomen, en soms bijna vergeten groenten vinden er afzet. Maar ze zijn ook te koop op de foodmarkt die er dan in De Uithof is. De landbouwkundigen van de Amelishof adviseren de wetenschappers van Sciene Park Food & Nutrition, die op dakterrassen en in voedselbossen nieuwe groenten verbouwen. Ook daardoor neemt de diversiteit toe. Drones en minirobots helpen bij het landbouwwerk. Ook Borggreve brak een lans voor de educatieve rol van de landbouwers op Amelisweerd voor de Utrechtse kinderen.

Deel van aantrekkelijke groene gordel rondom Utrecht

In het ideaalbeeld van de nieuwe voorzitter van De Vrienden van Amelisweerd, Jos Kloppenborg, maken de landgoederen in 2040 deel uit van de groene gordel rondom de stad Utrecht. De mobiliteit is na de vernietiging van het Tracébesluit in 2019 dan zo veranderd en verduurzaamd dat verbreding van de A27 definitief van de baan is. Het geluid dat het verkeer nog produceert wordt met mooie geluidsschermen bij Nieuw Amelisweerd afgevangen. De verbinding tussen het afgesneden deel van Amelisweerd en de Kromme Rijn wordt versterkt. En omdat het OV steeds belangrijker wordt, is de spoorlijn naar Arnhem verdubbeld. Omdat een deel van Mereveld daarvoor werd opgeofferd, vertrok de golfbaan. Het gebied is duurzaam heringericht, met onder meer een natuurcamping. Het groen rondom Utrecht is zo een van de grote pluspunten van de stad geworden. Met De Uithof als aanpalende levendige wijk, waar niet alleen wetenschap wordt bedreven, maar ook wordt gewoond, gerecreëerd, kortom volop geleefd. Een brede ecologische zone verbindt Rhijnauwen met het landgoed Oostbroek, en het schapenveldje naast de Padualaan is omgetoverd in een Paduabos waar studenten onder de bomen kunnen studeren of als groepje afspreken

Voedselbosstroken

In de pauze deelden de aanwezigen hun ideaalbeelden over Amelisweerd 2040. De een ziet in 2040 jonge bomen groeien op de plaats waar eens de A27 liep, terwijl de landbouw in het gebied volledig kleinschalig, biologisch en passend in het landschap is; een ander pleit voor de mogelijkheid paard te rijden op de landgoederen, terwijl weer een ander minder paden wil. Een vierde droomt van groene verbindingen tussen Amelisweerd, Maarschalkerweerd en Kromme Rijn; een vijfde ziet graag voedselbosstroken van 50 m breed op omliggende landbouwgronden. Weer anderen willen dat de bewoners van Utrecht en Bunnik actief worden betrokken bij de moestuinen die op de landgoederen liggen en bij het bosonderhoud, dat dan helemaal duurzaam en verantwoord gebeurt.

Verdienmodel extensieve landbouw

In de discussie na de pauze krijgt ieder de gelegenheid om het woord te nemen, al staande op een kist van de Kargadoor, die speciaal voor dit soort bijeenkomsten bedoeld is. Boer Kees van Dijk vraagt er aandacht voor dat de pacht prijs van zijn boerderij Hof van Rhijnauwen onlangs bijna vervijfvoudigd is. Daardoor kan hij met zijn verdienmodel voor extensieve landbouw niet overleven. Geen enkele aanwezige blijkt tegen de combinatie van landbouw met de natuur op Amelisweerd te zijn, mits die duurzaam en biologisch of natuurinclusief van aard is. Jos Kloppenborg verklaart dat de Vrienden de gemeente al in een brief hebben laten weten dat zij een verlaging van de pacht prijs steunen als dat een natuurvriendelijkere landbouw oplevert.

De invloed van Utrecht Science Park

Wine te Meerman, Vriend van Amelisweerd, droomt van een bos dat in 2040 tweemaal zo groot is als nu, en zowel uit oerbos als uit voedselbos bestaat. Ondanks de groeiende recreatiedruk is er ruimte voor wilde dieren, die er vrijelijk hun gang kunnen gaan, en zeker ook voor insecten en vlinders.

Het woord recreatiedruk roept veel reactie op. 'Die is nu al erg hoog', vinden meerdere mensen waaronder Patrick Greeven (Stichting Milieuzorg Zeist), die al in 1986 samen met de Vrienden een pleidooi voor natuurrecreatie heeft gepubliceerd. Het is zaak erop te letten dat deze binnen de perken blijft. Op dit moment stelt men op De Uithof een visie op. Veel mensen willen de Uithof meer omringen met bos. "Laten we zorgen dat

Amelisweerd behouden blijft als een van de weinige kleibossen die Nederland heeft.” Het bos moet zich op een natuurlijke manier kunnen ontwikkelen, bijvoorbeeld door bomen die omvallen te laten liggen. Verminder het aantal paden in het bos, zeker de verharde paden, luidt het advies.

Het Utrecht Science Park vormt de grootste bedreiging van Amelisweerd, reageert een aanwezige. Door zijn omvang heeft de universiteit veel macht. ‘Amelisweerd wordt de achtertuin van de Uithof. Wil je Amelisweerd behouden, ga dan met de universiteit in de clinch. Leg voedselbossen aan op de weilanden van De Uithof.’

‘We moeten goed volgen wat er rond het Science Park gebeurt,’ concludeert Jos Kloppenborg. ‘En niet afwachten wat gemeente en universiteit bedenken, maar zelf onze visie op papier zetten.’

Stad van de toekomst

Bas Horstink, deskundige ruimtelijke ordening en architectuur, heeft zijn ideeën voor de gewenste groenontwikkeling rondom Utrecht beschreven in het boek *Stad van de toekomst*. Horstink gaat bij zijn plannen uit van de gezondheid van mens, dier en natuur. In Utrecht komen er tussen nu en 2040 100.000 mensen bij, en die worden steeds ouder. Dat proces van groei en vergrijzing blijft doorgaan en is een factor om rekening mee te houden, aldus Horstink. Door goede verbindingen te maken tussen de groengebieden kan de biodiversiteit toenemen. En de toenemende neerslag als gevolg van de klimaatverandering kun je gebruiken om de Waterlinie rondom Utrecht weer zichtbaar te maken. De A27 kan onder een overkapping verdwijnen.

Kringlooeconomie en duurzame mobiliteit

Hierna besloot Jan Korff de Gids de middag met zijn toekomstvisie. Amelisweerd inspireert duizenden mensen, benadrukte hij. Dat het Tracébesluit is vernietigd, was een godsgeschenk. Nu komt het erop neer te zorgen dat de plannen niet alsnog doorgaan. ‘Het wordt met de dag belangrijker te bedenken waar we vóór zijn.’ Met tien inspiratiepunten schetst Korff de Gids het Amelisweerd in 2040. Deze middag heeft hij nog een 11e opgepikt: Amelisweerd als digitale vrijplaats voor G5 en internet. Samengevat komen zijn punten neer op een kringlooeconomie. Ecologische en financiële stromen sluiten in Amelisweerd goed op elkaar aan, de lijnen tussen producent en consument zijn zo kort mogelijk. Zo wordt de melk van de boerderijen verwerkt in het beslag van de pannenkoeken van het Theehuis, net als de eitjes van de kippen die vrij rondlopen. Die pikken dan ook oud gras weg, waardoor het nieuwe gras veel kruidenrijker wordt en aantrekkelijk voor bijen en vlinders. De wintertarwe staat er weer goed bij en is de grondstof voor het beste brood van Nederland, te koop in De Veldkeuken; de gemeente heeft de pachtprizen per hectare op Amelisweerd verlaagd, in ruil voor producten van de landgoederen.

Tot besluit draagt Jan Korff de Gids zijn archief over aan Jos Kloppenborg. Die bedankt Jan voor alles wat hij voor Amelisweerd heeft betekend. ‘Het was geen gemakkelijke strijd, maar nu blijkt wel dat in ons verhaal de toekomst ligt!’